

ÇOCUK GÖZÜ

EZBER BOZAN ÇOCUK KİTAPLARI

Kimi yazılar vardır, anneler babalar inşallah faydalanır umuduyla yazılır. Bazıları, bir ustaya saygı sunmak amacıyla yazılır. Kimi zaman ölçüt belirlemek gerekli olur. Yazının amacı ölçütleri belirlerken kitap tanıtmak olur. Çok ender olarak da tarihe bir not düşmek istersiniz. Çünkü öyle bir kitapla karşılaşsınız ki, bilinen değerleri baş aşağı etmiştir. İleride çocuk edebiyatı tarihini yazacaklar bu durumu fark etsin istersiniz. Yazının tek amacı bu olgunun altını çizmek olur.

Ayla Çınaroğlu'nun yazdığı *Terzi Masalı*(UçanbalıkYayıncılık) işte böyle bir resimli kitap. *Terzi Masalı*'nın başkahramanı Firaz, terzi olmak isteyen beceriksiz mi beceriksiz bir gençtir. Dikiş Cadısı ile bir pazarlığa girer. Cadı ona sihirli bir makas ve huylarından birini verecektir. Firaz, makasla beraber kıskançlığı mı, yoksa yalancılık, hırsızlık, cimriliği mi alsın diye düşünür ve kıskançlık huyunda karar kılar. Sihirli makasın da yardımıyla birbirinden şahane giysiler diken Firaz'ın ünü yayıldıkça yayılır. Bu sırada atölyeyi temizleyen hanım dikilen kumaşlardan arata kalan pırtıkları evde yürüyemeyen kızına götürmek için izin ister. Firaz, izin verir. Yürüyemeyen Zera'nın portresi, olumlu ve kendine yeten biçimde çizilmiştir.

“Dedesinin masallarıyla büyüyen kızı Zera, tekerlekli sandalyesinde evin neredeyse tüm işini görmüş. Yemeği pişirir, ortalığı toplar, çamaşırı bulaşığı da annesine bırakmazmış. Kalan zamanında, gene dedesinin masallarını dinlerken, annesinden öğrendiği beceriyi geliştirmek için ufak tefek bir şeyler dikmeye çalışmış” (s.16)

Zera, pırtık kumaş parçacıkları ile harikulade oyuncaklar yapar. Dede de bunları pazarda satar. Zera'nın ünü dört bucağa yayılır ve kıskanç Firaz'ın da kulağına gider. Firaz, bu oyuncakların bunca başarılı olmasını kendi sihirli makasına yorar ve “Benim sihirli makasımın kestiği sihirli kırpıntılar olmayınca o kötürüm kız zor yapar o bebekleri” der. Hemen pırtık kumaşları evine, yürüyemeyen kızına götüren yardımcısını da kovar. Ancak, hem diğer terziler yardım eder Zera'ya hem de Zera, satılan oyuncakların parası ile yeni kumaşlar alır. O güzel oyuncakları yapmayı sürdürür. Sonunda Firaz dayanamayıp Zera'yı görmeye gider. Onu oyuncak yapmaktan vazgeçirmeyi planlamaktadır.

Ancak, içeri girip de Zera'yı “o tertemiz, masum yüzüyle tekerlekli sandalyesinde dikiş dikerken görünce, o ön yargısız, içten, sevgi dolu bakışlarıyla karşılaşınca” birden âşık olur. O gece Dikiş Cadı'sına yalvar yakar olup hem sihirli makası hem de içindeki kıskançlığı alıp götürmesini ister. Makas, o an akkuş olup havalanır. Ertesi gün Firaz gidip “Bundan böyle yeteneği kıt, basit bir terziyim” der. “Belki layık değilim ona, ama gönül bu, ferman dinlemiyor ki; evlenmek istiyorum güzel kızınla.”Sonunda masal mutlu sona ulaşır.

Bu masalda Çınaroğlu, olumlu, üretken, kıskanılan bir engelli karakter yaratmış ve engelsiz olan Firaz'ın aslında iç dünyasındaki kıskançlık nedeni ile nasıl kendi huzurunu engellediğini duyumsatmıştır. Kıskanç Firaz'a kötürüm sıfatını kullandıran yazar diğer zamanlarda ya yürüyemeyen ya da “bacakları tutmayan” betimlemeleri ile Zera'dan bahsederek dilin olumlu ve olumsuz gücünü de duyumsatır. Kıskanç Firaz, kötürüm sıfatını yeğlerken, anlatıcı ya yürüyemeyen ya da bacakları tutmayan betimlemelerini yeğleyerek engelliye karşı olumsuz bir alımlamaya neden olmayacak biçimde anlatısını ilerletir. Ayrıca, engellere rağmen mutluluğun mümkün olduğunu, sanat ve üretkenlik dolu, yararlı bir yaşamın insanları gıpta ettirecek kadar mutluluk getirebileceği de masalda hissettirilir. En önemlisi yürüyemeyen

Zera, kendi gücü ile kimseye muhtaç olmadan yaşayan bir kahraman olarak çizilir. Böylece, bu masalda dil, kurgu ve yaratılan karakterlere atfedilen olumlu ve olumsuz özellikler engelliye olan tutumu olumlu yönde etkileyecek şekilde kullanılmıştır. Anlatının kapanışında engelsiz karakter acaba ben “Ona layık mıyım?” sorusunu sorarak, bir ilki gerçekleştirmiştir. Bu masalda muktedir olan taraf beden işlevleri eksiksiz olan taraf değil, yaratma ve üretme gücünü elinde tutan, huzurlu ve iyi yürekli olan karakterdir. Çınaroğlu, bu anlatı ile yaratan engelli kızı, yaratıcılığı sınırlı ancak bedenen tam olan erkek karaktere üstün kılmıştır. Bu çok önemli ve çağdaş bir ideolojik değişim ve gelişimdir.

İkinci kitap Şahmaran Kadın Dayanışma ve Araştırma Merkezi’nin Çocuk Dizisi’nden çıkan *Şekerfare* isimli kitap. Erkek çocuğu kız çocuğa yeğleyen bir toplumda, algıyı değiştirmek için yapılmış bir katkı. Anlatı yaşlı ebeğin heyecan içinde bekleyen baba farenin kucağına bir bebek bırakması ile başlar. Baba merakla “Kız mı erkek mi” diye sorar. Yaşlı ebe de “Kız mıymış, oğlan mıymış? Pöh! Ne önemli şey!” diye yanıtlar.”Cinsiyetini çok merak ediyorsan altını sen temizle, öğrenirsin” Böylece cinsiyet rollerine ilişkin de bir değişim talebi olur. Aradan geçen bir yılda baba-kız birlikte keyifli vakit geçirirler. Bu sırada anne yine hamile kalır ve bu sefer bir erkek bebek dünyaya gelir. Baba farenin neşesi bir başkadır. Şekerfare bu neşenin nedenini babasının kocaman gönlüne bağlar ve “Sen ne kadar sevgi dolusun, beni severken onu da sevebiliyorsun” der. Baba, bunun üzerine Şekerfare’ye ne kadar bağlandığını ve Şekerfare’siz ne yapacağını düşünür. Tıpkı ebe hanım gibi, “Pöh! Kız, oğlan fark etmez!” diyerek huzurlu bir uykuya dalar.

Bu öykü kitabı da cinsiyet rollerini eşitlemek amacı ile yazılmış bir anlatı. Daha dikkatli bir düzelti hizmeti isteyen bu yayın, yine de çok önemli bir işleve, paradigma değişimine katkıda bulunan bir kitap.

Bu ay veda şiiri ulu ozan Dağlarca’dan olsun, “Evlerimiz”.

Sakın unutmayınız çocuklarım/Annelerle babalar/Biraz büyük olsalar da
Sığmasalar da ellerimize avuçlarımıza biraz/Nice oyunlarla doludurlar/
Yakın oyuncaklarınızdır sizin
Nasıl mı oynayacaksınız onlarla/Yavaş yavaş/Öperek
Sonra uzun uzun öperek.

Çocuk buseleri ile şenlensin Mayıs ayınız.

Ayfer Gürdal Ünal
ahru@tnn.net

Dünya Gazetesi Kitap Eki- Mayıs, 2010